

Из необјављених рукописа наших аутора

Оливера Сарајлић

Трајање

КРАЉЕВО, 1983.

THE UNIVERSITY OF CHICAGO PRESS

Chicago, Illinois

THE UNIVERSITY OF CHICAGO PRESS

CHICAGO, ILLINOIS

ЦРНЕ СТЕНЕ

Слутња се пење уз црне стене
На врху сури орао
Демон или Анђео
Пакао није ипак рај
Само му је постојбина црна

Без лица и рогова
Осмеха као отворене капије
Нема ватре на улазу
Очно сечиво у суновратима
Као задужење закуцано у главу

РУКЕ КРВ РЕЧ

Руке
Удвостручене руке милују дупло
Не питајући једно срце
Ни један мозак
Можда је боље

Крв
Куће се коте
Видик отвара нагло
Немиш од среће
Док крв ти кључа као гашени креч

Реч
Узми за све против смрти
Ти која се не питаш шта даље
Изгорео си давно пар година пре
У лавиринту речи

ЕПИЛОГ I

И корак правде пође
Живим песком
Да оправда уверење

Јегуље змијолико узимају море
А он ћути

ЕПИЛОГ II

Брзометни предлог
Грлом је лебдео
Лов на срне може да отпочне

Челични сонет
Припада овој глави

Ц И К Л У С

Ноћ која постаје умирањем дана
Баш је обична ноћ
Нема једнакости с оним који страда

Дан који постаје умирањем ноћи
Баш је обичан дан
Ни ту једнакости нема

УПОРНОСТ

Не гледај у звезде јер
Звезде су прошлост
Гледај у Ибар
Он надолази

Ухватиш главу под мишку
Скинеш јој маску и
Звизнеш бар пет шамара
Нада расте
Понови још једном ту вежбу
Понављај док трајеш

С Н О В И

У предворју мојих снова
Све је удешено
Само што пријемним дворанама
Не припадају улазна врата
То је разлог што ја
Опет сањам ружне снове

М И С А О

Деблокиран дух
Диже главу
Чупа веће срасле у
Земљу док је љубио

Мисао не сазрева брзо
Тамо где је гнев ње нема

ВЕТАР (ФРИЗЕР)

Ако се одбегли ветар
Игра мојом косом
Која буди речено
Ретко је кад очешљана
Љутим ли се ја на њега
Псујем ли га
Волим ли га
Шта је од тога тачно

Не морам ја да знам
Зашто га је господар пустио из кланца

РАТНИК

Пустошим сакате дане зиме
Одвлачим свитање у ноћ
Убирам данак хладноћи
Шепурећи се убијам дневницу
Одигравам поноћ ратном игром

НАСТАЈАЊЕ

Измишљано је разликовање појмова
Чак је у некој песми одречна реч
Рекла нешто као да

На видику праском се зора јавља
Вукући нову ноћ на узици пролажења
Можда је и обрнуто али све је то
На паралели даноноћног настајања

Али код појма времена
Полупани пешчани сатови
Нису зауставили напредовање

ЈАКО СРЦЕ

Пао сам у бачву и дугу направио сучначу
Не могу опет ништа сам

Дођоше многи да гледају
Моје јако срце
Дођоше и анђели којима не беше
Места у овој песми

Имам јако срце
Али како да окотим куће
Треба ми пирамида и сфинге
Мој мали прст
Одлази на посао у каменолом псујући

Да ли је у каменолом требало
Послати мали прст или јако срце

КАД ИСУЧЕШ МАЧ

Младости лика исуканог мача
С леђа двоструко јача
Нежна лавица питома змија
Охола плима заљубљеног жала

Откуд таласање чежње и страха
Усне су лепше од пољубаца
И сисе расутије у прегачама
Млеко ослобођено своје улоге

Кад исучеш мач
Подмлади ти се лице

ПАУКОВА МРЕЖА

I ЛОМ

Прибијао се уз зид
Гушио
Давио га је страх долазећег
И непробојности
Чу мрачно-јасне гласове
Не помери се јер свуда око њега
Налазио се шут, поломљено стакло — лом

II ЕКСТАЗА

Кржаве мрље
Сан у топлој соби
Четири јабуке у плетари
И дим

У даљини плач бебе

Са свих страна надолазе бујице
Стисак очних капака
Грч прстију
Мекота душе

III СТРАХ

Задржа дах и осети
Врели млаз низ ногавицу
Не застиде се — био је сам
Напила бомбу — скину је
И другу
Отвори очи
Задрхта хтеде да викне
Но само вилична парализа отвори чељуст

IV ПСИ

Пси су водили псе
Ширили мреже пауци
Осети како му се набирају обрве
Мимо мождане директиве

Насмеја се
Ето тек се залетило
Волео је те јуне та лета
А у њему завршава

Одшрафи бомбу
Намирисали су га

Бомба о бомбу
Овога пута није бројао

И ако мој звек душе чист не упрљај
Као вечито срце
Треба да оконча свој пут ударања
Нека ударени буду нежни

Ако су моји удови укочени слашћу
Не бацај ме у салинитет
Тело је мокро
Страст је у себичном мени

Отвориш ли ми плућа надувена песмама
Погодиће те речи стихова
Надменија од мене свака је реч
У унутрашњем псаламу ЈА или
у божанственој песми о мени

ИКОНА

I

Знаш драга
Вечерас ме је прошло крвопролиће
У девичански белој кошуљи
Ова је ноћ била за
Љубав или смрт

II

Вечерас
Моје су лопатасте руке
Држале твоје груди
У виду моје безбожности

III

Ореол је био кратко присутан
Над нашим главама

I

Туговање и кајање иду у таштине
На неком спрату зграде без лифта
Моја последња револуција

II

Сусрећем њу
Брану — мембрану
Чиста хименизација
Рекла је да је у виду депресије
Краставцем учинила дефлорацију
Од тог степеништа не окушам их
Једем боквице салату
И њој их препоручујем ваљда ће срести

НА КРИЛАТОМ КОЊУ

Заваравам тигра бичем
У јагњећој кожи
Излуђујем орла
Пружам се према радости
На крилатом коњу

ЛИНИЈА

Вијуге и дамари су одказали у
Нежељеном правцу
Верује глупим и нетачним речима
Лудак који и зими пије хладну крв

И чита ову песму на лађи која је кренула
У бродолом

*

Све је било ту
Око мене
Кестенови
И у два реда не могу ставити
Ђаволи и анђели
Хтели су ме и једни и други
О рамена окачени ми
Вукли и
Развукли
Нису ме убили

Окати створе с дрвета
Очи ме твоје боле

Самује грана под канцом твојом
А хтела би да се њише

Ако си ти субол
Жалосног поја
Од кога уши пуцају
И крати се лет

А твоја нада каже
Касно кад пој крене у словослагачницу
Окати створе прхни

ЈОШ ЈЕДНА ПТИЦА

Ишапутах дрхтаво
Тек рођене птиће
У крило парка на бедему
На пролазу видика
Видљива клепетуша
Што прегриза врат
Широких променада

Безглави су сркутали
Дане живота
У виду сирупа бесконачности
И невидљивих жетви
Празнила се чаша живота
Односећи шгргут вилица
У удвојеном штрапацу

СМРТ

Побегао је у дубину
Где је све било тихо и мрачно
Постајао је толико свестан умирања
И остављања али прилике за враћање
Није било и није се могло
Сада су зидови далеко иза леђа
Часови нестали заувек
Мисао да се изгуби у дубини
У тој тишини и тмини
Уочила га је

ОТИЦАЊЕ

Минути су грабили живот
Река отицала
У њему било напетости несвиклости неважности
Одбројавало издисање душе
Није се препао а што би
Не зна ни кад се родио
Не зна ни у ком минуту те послепоноћи
Ђе умрети
Стресе се

НЕКА ВРЕМЕ ТЕЧЕ I

Почело је у оно време
Које чак и себи веровало није
Није ли и оно било принуђено
Да и само осети жестину геноцида
Време је заборавило слободу
Или тако нешто
Све је било заковано изгажено
Сажаливо над самим собом

НЕКА ВРЕМЕ ТЕЧЕ II

Ко је у мени изградио бунт
Да дигнем руку на најневинијег мене
Хеј! нека откуца сат још који минут више
Ослободите време
Не жртвујте пријатеље драгане
Убијте у себи гнев бес страх мржњу
Све глупости убијте
Не задржавајте време
Оно је створено да тече
Да лудује

ГАС

Осећаш ли бол што пузи
што гмиже
што шапће
на титрају
Петролејке створено је моје племе

Модерно доба
Гас до даске
Не
Тај гас не даје смрт својим гашењем
Ја сам доказ
И ова песма коју пишем
Ја трајем и после заласка

*

Кунем се
Пред шупљом главом
Која још траје
Да понори нису неистина
Да постоје
Док телеграме пишем
Мој јецај је подељен на
Милионе трезвених глава
Које се не предају
Макар и себе чекали на барикадама

ДВОСМИСАО

Бануо је
Око виде да се ништа променило није
Али све је постало другачије прошапута срце
Нестало је туге
Ни наде није било
Само су очи одавале свирепост и податност
Очекивао је да ће неко од њих двоје
Пасти у несвест или кому
Ја не протутња телом — она
И она помисли исто
Били су дивљач у цивилизацији
Која се не бори
Која се препушта
Којој не треба шок терапија

*

Ко ће ми штитити срце
Оно што долеће преко брда
Оно што прелеће реку
Или муж моје љубавнице

Кад одјекне дум-дум
Вероватно ћу пасти
Од танета или
Страха муке и хуке
И не додирнуто ће све остати

✱

Истина
боли
нариче
моли

она стоји
можда се
боји

ипак се
трза
дави и
лови

преплиће
стење
гризе
ломи
доми

САЊАО САМ НОЋАС

Сањао сам ноћас ноћ мог рођења
— Рођен сам у мрклој ноћи
По сопственој жељи
С гласом дрекавца пробудио сам
Дестак породиља и свету дао на знање
Да не бих рекао . . . у великом знаку СТОП
расуте сисе стоје . . .
Та ноћ благородна
Присутнија од свих нас
Као сви ми
Славила је рођење баш као онај који се не
нада

✱

Јесен
Пусте улице
Голо дрвеће
Ветар брише
Празне душе
Сам
Сама

ДЕТИЊСТВО

Зову ме дуборези сећања
Крекетом невиђених жаба
На извор „Златарице”

Јавља ми се протутњало детињство
Са обале сијаћег поља
Поглед старе циглане и два ухрањена коња

Галопом разбијам облак првог дима
У вагонима треће класе
Преко пута гимназије из које те године
Излазе најлепше девојке Краљева

Звижди ми похотан поглед
На тим већ сазрелим сисама
Мирис балдахинског тела
И кад ће већ једном и мени седамнаеста

*

На умаласалом пољу
Барем утиснуте цветове коњских потковица
Мало погнутији да ме не виде љубавници
Полегнутих рајских нектара

Сумраци одвлаче ковертирана сутра
Са жигом маслачка
У неким песмама тек почета строфа
Одглумела смрт свитања

Пропланци краљевачки налазе се
У нијансираним јучерашњицама
Архива и музеја
Сликарска платна и ноћу бела

С моста бацам празну кутију цигарета
Пролазе аутомобили слепи мишеви лептири
Војници пијани добацују усамљеним женама
Створена гужва за спавање

✱

Предстоје нам још младости
Неких сличних нама
Још увек козје стазе су излази
Рупе — путокази

Вандализам срчаног мишића
То када већ пацов није
Обесност хулигана са верним пратиоцем
Мадиганом

То ако већ слабић није
У белом вину испод три брезе
На педесет корака од музеја
Компонује оргије

✱

Даривам себе пуном илегалом
Потпуно легално чист
Свестан
Прибранији од свих полицијских њушкала
Испаљујем сваке бар друге ноћи
По један летак
Боље ја њима то но они мени метак

Веран
Не нисам пас
Илегалац — ноћ
Месечина — река
Крв постаје вода
Безразложног повода

Та прва смртна искуства
Не искривљен чак гордо прав
Загрљен са својом илегалом
На улици легално пишам МИР

*

Моја нежност и моје васпитање
Злобници додају неко спорно НЕ
Искључиво се заснивало на мојих пет
Кажем пет дадиља у једном дану
При свитању и доручку била је једна
За сваки оброк још по једна

Не настројен јесењински уместо
аристократског доказа пишем оловком плавом

БУЂЕЊЕ

Тиктакање сата . . .
Воњ псећи . . .
Хладне усне на образу . . .

Шлепови засекли таласе у освит зоре
Тајна скровишта зорилом откривена

Писак локомотиве у даљини
Клопарање трамваја и
Звоно векерице

Јутро је опет уранило
Сан доснио нисам

Опет нисам растурио све снове
Као летке
Ухватили су ме на препад и зора и звона
Ноћ ми је побегла у недостиж

Цео дан ће ме друга чекати али
Снови се неће вратити

БИЋЕ ЈОШ . . .

Биће још ноћи за нас пријатељу
Биће исте бићемо исти
Сећања ћуте ритмом ладолежа
Које смалаксава

Чешљамо погледе у стаклу
Московских белих ноћи
Седимо у тајни неспокојства
Али биће, биће још ноћи

ЈЕДАН

Један
Један једини
Један једини корак
И пад

Један
Један једини
Један једини осмех
И крик

Један
Један једини
Једно једино збогом
И бол

Један човек и
Једна жена и
Једна ноћ и
Једна година и
Један крај

Један
Један је један
И ником потребан

БУДУЋИ КРИВЦИ

Плаветнило заранака
У којима бледе сећања
И крв добија своју топлину
У креветним буковима

Извори су у нама
Кањони само наши
Носиоци смо пројекта
Будућности

Коју нећемо свалити на друге
До само нас

✱

Перони
Сетан дан
У оквирима лица
Махање и присећања

Сусрети и раскиди
Многе би речи имали рећи
Али ћутимо као да је све речено
Суморни су крајеви

ПРИЛИКА

То очи боду
Виђено тело
Безвољно
Још који тренутак
Ваљда док не сваре
И брзо ишчезну

Мислим
Зурим у траг
Неког
Губим се у трену
Двоноги празни простор
Виђен у огледалу

ПЕТ ВЕКОВА

Друга времена
Дуга времена
Бездана претећа празнина
Пун суза и бола узлуђеног живота

Слепи гуслари
Хроми самоуки азбучар
Пронеше кубуре Стеванове
И топове Танаскове

Друга времена
Дуга времена

*

Зазвече кости
Море помери стене
Камени језик
Бетонско ждрело

Слуђују се дан и ноћ
Сулудим валцером двадесетчетвртог сата
Извија мозак линије
Беспутни ход вуче кругове
Тотализам анатомије једног времена

СКОЈЕВАЦ

Пада ти ноћ по раменима
Модриш над манифестом
Сабијаш се у сенку иза петролеја
Пловиш са летком низ месечину

Сутра ћеш дати добар одговор из латинског